

Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Türkiye'nin enerji politikaları tartışıldı...

“YA POLİTİKA YANLIŞ, YA NE OLDUĞUNU ANLAMİYORUZ”

Yıldız Teknik Üniversitesi Kalite ve Verimlilik Kulübü tarafından 13-16 Mart 2007 tarihlerinde “Enerji Politikaları ve Sektörel Stratejiler” başlığıyla gerçekleştirilen 9. Kalite Günleri ve Kariyer Fuarı 2007’de enerji konusu masaya yatırıldı. Türkiye’nin genel enerji politikası ve stratejilerinin ele alındığı açılış oturumunda yatırım açmazı ortaya konuldu. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkan Vekili Murat Zekeriya Aydın, doğalgaz ve petrol yolları kapsamında Türkiye’yi “ticaret merkezi” olarak konumlandırmaya çalıştı. Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi Yönetim Kurulu Başkanı Süreyya Yücel Özden ise, “Türkiye’nin ya enerji politikasının yanlış olduğunu ya da enerji politikasının anlaşılmadığını” söyledi.

Öğrencilerin yoğun katılım gösterdiği etkinliğin açılışında konuşan Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Durul Ören, enerji kaynakları yüzünden stratejiler hazırlanıp, savaşlar yapıldığına dikkat çekerek, “savaşımsız, temiz enerjilerin kullanıldığı bir dünya” dileğini paylaştı. Etkinliğin hazırlanmasında Proje Lideri olarak görev alan Kuvvet Endüstri Mühendisliği Öğrencisi Arif Koray, bütün ülkeler için stratejik öneme sahip olan enerjinin Türkiye için konumundan ötürü daha öncelikli olduğunu, ancak bu konunun öğrenciler tarafından bilinmediğini ifade etti. Dünyanın ve Türkiye’nin önde gelen firmalarının bu etkinliği destekleyenler arasında yer almadığını söyleyen Koray, “Bu süreç boyunca çoğu şirket gelmeyi reddetti.

Önümüzdeki 4 gün boyunca tahmin ediyorum bunun sebebinin göreceğiz” diye konuştu.

Petrol ve Doğalgaz Ticaret Yollarındaki Sıkışıklık

“Türkiye’nin Genel Enerji Politikası ve Stratejileri” başlıklı ilk oturumda konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkan Vekili Murat Zekeriya Aydın, Uluslararası Enerji Ajansı’nın projeksiyonuna göre dünya enerji ihtiyacının 2020 yılında bugüne göre yüzde 40, 2030 yılına göre de yüzde 60 daha fazla olacağı, petrol, doğalgaz, kömür gibi fosil yakıtlara olan bağımlılığın devam edeceği, bu bağımlılığın da 2030’a kadar yüzde 80’in üzerine çıkmasının beklendiği bilgilerini aktardı.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkan Vekili Murat Zekeriya Aydın, doğalgaz ve petrol ticareti kapsamında Türkiye’nin konumunu “ticaret merkezi” olarak nitelendirmeye çalıştı.

Bölgelerarası petrol ve doğalgaz ticaret yollarındaki sıkışıklığa dikkat çeken Aydın, 2030 yılında bölgelerarası petrol ticaretinin bugününün 2 katına çıkacağını, doğalgazda da 3 kat artış olacağını, yapılan projeksiyonlara göre doğalgaza olan bağımlılığın çok daha fazla artacağını söyledi.

Petrol ve doğalgazın bulunduğu ülkeler ile yoğun olarak tüketildiği ülkelerin farklı olduğunu anımsatan Aydın, bu kaynakların genel olarak istikrarsız ülkelerin elinde bulunduğuna işaret etti. Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinin petrolde rezervin yüzde 65'ine sahip olmalarına karşın üretimdeki paylarının yüzde 45, toplam dünya rezervinin yüzde 45'ine sahip oldukları doğalgazda da üretimdeki paylarının yüzde 18 olduğunu belirten Aydın, bu ülkelerin giderek ön plana çıktıklarını, petrol ve doğalgaz ticaretindeki rollerinin artmasının beklendiğini ifade etti. Aydın, çok basit bir kaza nedeniyle 1 milyon varilin eksilmesi durumunda 84 milyon varillik günlük petrol tüketimi kapsamında fiyatlar üzerinde yüzde 10-15 artışa neden olacağı hesabını verdi. Petrol varil fiyatındaki her 10 dolarlık artışın gelişmiş ülkelerde yüzde 0,5, gelişmekte olan ülkelerde yüzde 0,75 oranında doğrudan ekonomik küçülmeye neden olduğunu belirtti.

Koridor Değil, Ticaret Merkezi Vurgusu

Aydın, Türkiye'nin jeopolitik konumu nedeniyle petrol ve doğalgazın yüzde 75'lik bölümünü muhafaza eden bir bölgede bulunduğunu kaydetti. Türkiye'nin jeopolitik konumunun getirdiği avantajlarla yalnızca koridor ülke olarak değil, bu işin ticaretini yapan bir merkez olarak piyasalara nakletme işlevini göreceğini savundu. Aydın, Türkiye'yle ilgili bazı projeler hakkında şu bilgileri verdi:

"BTC Projesi: 4 milyar dolar yatırım tutarı olan, yılda 50 milyon ton Hazar petrolünün Ceyhan'a akıtılmasını sağlayacak bir proje. Irak ham petrol boru hattı: Şu

1 Ocak 2006 İtibariyle Önemli Gaz Rezervlerine Sahip Ülkeler	
Ülke	Dünya Toplam Rezervinden Aldığı Pay (Yüzde)
Rusya	27,5
İran	15,9
Irak	1,8
Türkmenistan	1,2
Özbekistan	1,1
Kazakistan	1,1
Mısır	1,0
Azerbaycan	0,5

anda kapasitesine göre hiç çalışmadığı söylenebilir. Bunun kapasitesi yılda 70 milyon tondur. Samsun-Ceyhan Hattı: Özel sektör tarafından yürütülen bir proje. Yaklaşık 70 milyon ton civarında kapasitesi olacak. Yaklaşık toplam 200 milyon ton petrolün Ceyhan'a akıtılmasının mümkün olduğunu görüyoruz. Ceyhan'm, bir enerji ticaret merkezi haline dönüştürülmesi mümkün. Buradan dünya piyasalarına naklediyorsunuz. Ceyhan sadece petrol değil, doğalgaz anlamında da ciddi merkez haline gelecek.

Bakü-Tiflis-Erzurum doğalgaz boru hattı: Hazar kaynaklarının ülkemize getirilmesini hedefliyor. Toplam kapasitesi 10 milyar met-

reküp. Türkiye'nin alacağı pay da zaman içerisinde artabilecek. Özellikle Kazak petrolünün de aynı hat üzerinden aktarılması mümkün olacak.

Nabucco Projesi: Türkiye, Bulgaristan, Romanya ve Macaristan doğalgaz hattı projesiyle 30-35 milyar metreküplük doğalgaz taşınması yapılacak."

Türkiye'nin enerji ticaret merkezi haline getirilmesi noktasında daha fazla açılım yapılması gerektiğini belirten Aydın Hazar doğalgazıyla birlikte Irak ve İran'dan doğalgaz naklinden, Kuzey Afrika ülkelerinden LNG olarak Ceyhan'a gaz ulaştırılmasından söz etti. Aydın, Güney Avrupa Gaz Ringi ile Türkiye'nin Avrupa piyasalarına

yaklaşık 11 milyar metreköplük doğalgazı ulaştırabileceğini ifade ederken, enerji politikası ana unsurlarını şöyle sıraladı:

“Arz güvenliği ve kaynak çeşitlendirmesi, liberalizasyon ve yeniden yapılanma, enerji koridoru ve ticaret merkezi, verimlilik ve çevresel uyum.”

2020'ye Kadar 128.5 Milyar Dolar Yatırım Lazım

Türkiye'nin birincil enerji talebinin 2005 yılındaki 90.2 milyon ton petrol eşdeğeri (mtep) düzeyinden 2020 yılında yüzde 140 artışla 222 mtep düzeyine ulaşacağını savunan Aydın, bu yüksek senaryoya göre enerji ihtiyacının karşılanabilmesi için 104 milyar 765 milyon doları elektrik için olmak üzere toplam 128 milyar 574 milyon dolarlık yatırımın 2005-2020 yılları arasında yapılması gerektiğini söyledi. Elektrik için yapılması gereken yatırım tutarının 91 milyar 276 milyon dolar ile büyük bölümünü yeni tesis ihtiyacının oluşturduğunu ifade eden Aydın, düşük talep tahmini senaryosuna göre 80 bin megavat, yüksek talep tahmini senaryosuna göre de 96 bin megavatlık kurulu güç gerektiğini bildirdi.

Murat Zekeriya Aydın, Türkiye'nin enerji politikasının ana unsurlarını “Arz güvenliği ve kaynak çeşitlendirmesi, liberalizasyon ve yeniden yapılanma, enerji koridoru ve ticaret merkezi, verimlilik ve çevresel uyum” olarak sıralarken, yatırım açmazının nasıl çözüleceği sorununu ele almadı.

Politikamız Varsa Neden Sıkıntıya Gidiyoruz?

Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi Yönetim Kurulu Başkanı Süreyya Yücel Özden, Türkiye'de elektrik üretiminin 1984 yılına kadar salt devletin ürettiği bir hizmet olarak görüldüğünü, yap-işlet-devret finansman modeli ile özel sektörün sahnede yer almaya başladığını, son yıllarda ise kamu artık enerjide, özellikle elektrik alanında yatırım yapmasının denildiğini anlattı. Bazı çevrelerin ve Dünya Bankası'nın elektrik açığı konusundaki uyarılarını anımsatan Özden, mevcut durumu şöyle değerlendirdi:

“Politikamız vardı da, iyiydi de neden bu sıkıntıya doğru gidiyoruz? Politikayı tarif ediyoruz da acaba izlediğimiz yol mu buna uygun değil? Elektrik kullanan tüketiciler, çarşıdan mal alırcasına kim ucuz kim kaliteli üretiyorsa seçsin ondan alsın. Böylesine serbest piyasa ortamı olsun denildi.

1984'lerden sonra bir ara geçişe geçen Türkiye, 2000'den sonra tamamen serbest piyasaya geçen bir ülke. Tamamen yasalar içerisinde peki bu böyle tarif ediliyorsa, neden 500 milyar kilovatsaat elektrik ihtiyacı olacak, bunu karşılamama tehlikesi ile karşı karşıyayız? Denildi ki özel sektör yatırım yap-sın. Şu anda büyük ölçüde üretim yapabilecek bir elektrik üretim santral inşaatı görmüyoruz. Bakınız, ülkenizde kasabanızda, illerde A santral, B santral diye basında söz ediliyor mu? Bu üretim kapasitesi oluşturulamayacak. Acaba bu oluşturulamayacaksa biz politikada mı hata yapıyoruz? Bir yerde bir yanlışlık var. Ya politikamız yanlış, ya politikadan biz ne denildiğini anlamıyoruz.”

Özel Sektör Kar Yoksa Yatırım Yapmıyor

“Kamu kesimi yatırım yapmasın deyince neyi kastediyoruz” diye soran Özden, Türkiye'de uygulanan enerji politikasını şöyle sorgulamaya devam etti:

“Kamu kesiminde oluşturulan finansal kaynaklar ülke gereksinimi karşılayabilecek olandan uzaktır. Bu kaynaklar yetersizse ek kaynaklar bulalım. Özel sektörü, yabancı sermayeyi davet edelim. O zaman ne anlama geldiğini anlamayız. Bugün özel sektör diyor ki ben ancak karlı ise yatırım yaparım. Özel sektörden söz ettiğimiz zaman kar kelimesini doğal olarak kabul etmemiz gerekiyor. Özel sektörün iş yapabilmesi, insanları çalıştırabilmesi, yatırım yapabilmesi için kar etmesi gerekiyor. Bu işten kar görmüyorsa ‘Yatırım yapmam’ diyor. Özel sektöre dönüp, ‘Bu vatan millet, kalkınma meselesidir. Ne olur bunu yap’ diyemiyorsunuz. Özel sektör bunu kendi cebinden de karşılamıyor. Bankalardan, kreditorlerden kredi alması gerekiyor. Tanımladığımız politikalar, izlediğimiz strateji yanlış mı?” ■